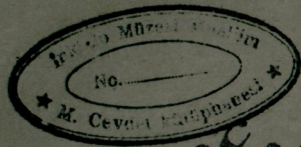

۵ ایلول ۱۹۱۸

صافی : ۶۰

اوجنچی جلد

کیلی محبوس

اجتماعیات

حرف و مدنیت

بر جمعیت پوتون فردلری بری برینه باغلیان یعنی آراژنده نساند حصوله کثیرن مؤسسلر ، « حرفی مؤسسلر » در . بو مؤسسلرک مجموعی ، او جمعیت حرفتی تشکیل ایدر .

بر جمعیت اوست طبقه‌سنی باشقه جمعیتلرک اوست طبقه لرینه برطاییدن مؤسسه لرده ، « مدنی مؤسسه لر » در ، بر نوعن اولان بو کی مؤسسه لرک یکونی « مدیت » نامی ویردیکنر مجموعه‌نی وجوده کتیریر . حرفه مدیتک واضح بر سورتده آیدر دایله سی ، بزه شیدیه بقدر اجه آکلاشلماش اولان برجوقی اجتماعی ایکیلرکک سرنی افشا ایدیه یاییر . چونکه ، بو ایکیلرک یا حرفه مدیتک قارشیلانسه سندن ، باخود بر جمعیت داخلنده ایک مدیت جریانک تصادم ایتسندن حصوله ککشدیر : ملی حایزری تدقیق ایدرسه ک بوکا دایر بر جوق مثالر بوله یاییرز . ساجوق دولتک صوکارینه دوغرو ، آتادولوده ک تورک عالنده ، فکری برانتهه باشیوردی . بر طرفدن مولانا جلال الدین زوی فارسی لسانی و عروض وزنیله شعرلر یازارکن ، دیگر جهندن « یونس امره » خلق تورکجه سیله و ججه وزنیله الاهیلر ترم ایدیبوردی . یونس امره ک الاهیلری ، پوتون آتادولونورکاری آراستنده و چندان برلرکی یعنی نساند رابطه سی حصوله کتیردیک ایچون حرفی بر جرکدکی ، حال بوکه مولاناک شعرلری آتادولوده ک اوست طبقه نی ، ایران وسائر اسلام دیارلرنک اوست طبقه لرینه برطاییدیک ایچون ، مدنی بر جریانن عبارتدی .

بو مثالن آکلاشلویورکه عثمانی دولتک تشکیلدن اول آتادولوده حرف لسانغزه مدیت لسانغز ، حرف و نغزله مدیت و نغز بری برتن ایلر طرف برطاقم ایکیلرک حصوله ککشدی . معمایه ، بو ایکیلک ، عقیله موسیقی ساحه سنده وجود بولمشدی ، چونکه ، بر طرفدن عروض وزنده ک شعرلر عجم موسیقیله ترم ایدیلیرکن ، دیگر جهندن تورک وزنده یازیان الاهیلر ، تورکلرک ملی موسیقیله افشا اولویوردی . دیلکه ک ، حرف موسیقیزله ، مدنی موسیقیزده آبرجه بر ایکیلک وجوده کتیرمهک باشلامشدی .

بو دورده آتادولو تورکلرنک زنکین بر حرفی واردی . « اوغوزنامه » نامیه برطاقم ملی داستانلری واردی که بوتلرن یالکز اون ایک تانه سی ، دده قورقود ککتابنده کوربیورز . تورکک کندیسنه کوره برتصوفی ، بر خلق فلسفه ی واردی . اوزماندن کورقه بر عننه ایله دلکشفه دیکشه مزایزه قدر ککایین نسلرله ضرب مثالر ، مانیرله قوشه لر ، بزه ادوورک تورک حرفتی کوسترمکه کایفدر . عثمانی دولتی

قورولدی زمان ، آتادولوده تورک حرفیه ایران مدیتی ، یعنی تورکیلکه خلیدجیک ، بصورتله چارپشقه ایدی . عثمانیلر ساجوق ساطنلاری کی ، « کبابه ک خسترو » صورتنده ایرانکاری اسملر آلفندن صاقدیلر : ساجوق دولتک رسمی لسانی فارسی اولدنی حالده ، عثمانی دولتک رسمی لسانی تورکجه اولدی . عثمان غازی ک ملی وزنیزک بر آیدمه سی اولان مشهور قوشمه سی ، عثمانیلرک ایران مدیتندن زیاده تورک حرفته قیمت ویردیکنه بر ابراهیم استلالدی . معمایه ، عثمانیلرک ، دیلک دورنده نه قدر حرفی اولورسه اولسون ، ساجوقلردن توارت ایدن مدیتجیکلک جریانیته ملککنده دوام ایتکده ایدی . رسمیاتده اولدنی کی ادبیاتده تورکجه ، فارسی لسانک برینه قائم اولفله برابر ، عاشق باشا ، عروض وزنده تورکجه شعرلر یازمه باشلادی . بو حرکت ، حرفه مدیتی قاطیله باخود نالیقه چالیشقدی . بو حاله عینی ، نژدهده کورولسکه باشلادی . تورکجه عبارته آراسته عریجه و عجمه ترکیبلر ، اداثر ، تعییرلر ادخلی مودا شکلی آلیوردی . دیلکه حرفتجیکلک مدیتجیک ، شعرده اولدنی کی ، نژدهده اخلاط وائلافه چالیشیوردی . فقط ، بو قاطیط حرکتی پوتون زمره لرده عینی سورتده جاری دکادی . تکیلر ، یونس امره ک بیروری اولدقاری ایچون ، کرک شعرده و کرک نژده حرفتجیکلک یاپورلر ، مدرسه لیرسه ، عرب و عجم استادلرنک تأثیری آلتنده بولونقدری ایچون ، مدیتجیکلک میل ایدیبوردی . شعرده تکیه ادبیاتی ، دیوان ادبیاته قارشى حرفتی برادیانک مثال اولدنی کی ، نژدهده مثلا تکیه محمول اولان عاشق باشا زاده نارغی مدرسه ثمره سی بولونان تاج التوارغ قارشیسندن تورکی ادبیاتک بر آیدمه سی مایه تددیر . معمایه ، اوزمانلرده ک تورکی ادبیاتی یالکز بو تکیه ادبیاتندن عبارت صانایم . ملی ادبیات ، تکیه شعرلرنن ونترلرندن باشقه ، عاشق داستانلرده ، عاشق غریب ، شاه اسماعیل ، کور اوغلو کی عاشق حکایهلرند ، عاشق عمرو دودلی کی خلق شاعرلرنده ، خلق ماصالیرله ضرب مثاللرده ، مانى و تورکولرنده کیندیکه قولته ن بر خیزله دوام ایدیبوردی . معمایه ، بو دورده تورکی ادبیاتی ، یالکز تکیه لیرله ، عشقاره و خلقه منحصر صاقدیه دوغرو دکلدیر . سلطان مراد ثانینک صرغ امرلر ویردک « قابوس نامه » یی مرچاک احمده آچق بر تورکجه ایله ترجمه ایتدیرمه سی ، او زمانلرده ک سیراکله حالا عثمان غازی چفرنده ثبات ایتدیکنی کوستیریر .

تورک حرفی ، ادبیات و موسیقیدن باشقه ، معماریده ، حسن خطده ، نقش و تذهیب ایشلارنده خصوصی ذوقی ادامه ایدیبوردی . حتی ، عشق خصوصنده پیله ، تورک حرفی ، کندی ذوقی ، ایران مدیتک تأثیرندن تیز برقیقه موق اولمشدی . دیوان شعرلرنده ک پوتون عشقلر عجمانه ایکن ، عاشق

حکایهلرنده ک ، خلق ماصالیرله تورکولرنده ک صمیمی عشقلر دائما اکرکه قافن آراستنده در واکتیرنه ازدواج دوغرو کیدر .

عثمانی حیاتنده ایران مدیتک تأثیری ، اوزمانکی جمعیتک اوست طبقه سنی تشکیل ایدن اجه برزازه بکیزدی . بو ایتجه زارک آلتنده ، قیمیله ایان ، دریلشه ن ، یوکسله ن صمیمی بر حیات واردی که تورک حرفندن عبارتدی . بو حرکت کیزلی تأثیرلری ، آراغیرسه ، حتی دیوان شعرلرنک و مطهراتی نزلرک آراستنده کوروله یاییر .

معمایه ، بو زمانلرده ک تورک حرفی کوزله صنعتاره منحصر صاقدیه دوغرو دکلدیر . عثمانیلرک قانونناملری ، اراضی اسوالری ، عسکری وعلکی تشکیللاریده قاطیله تورک حرفته کوره وجوده ککشدی . دیلکه قیاسیه ایدیلجه ، عباسیه دولتک « احکام سلطانیه » و « سیاستنامه لرله عثمانی دولتک قانونناملری آراستنده بو یوقفلر کورولور . عباسیه سلطنتی اسکی ایران شهنشاهانی تقلید ایتدیکنه ، عثمانیلرک کندی حرفته اویغون بر سلطنت طریزی ابداع ایتدیدی . اوزمانکی عثمانی اردوسنک کرک پیادمه و کرک سواریسنی قاطیله اورویزئالیدی . هیچ بر دولته نه یکچیریشی ، نده سیاهی بکیزر بر عسکر ککشلکی کورولوش دکادی . اراضی امیریه نهچیله قاطیله اورویزئال بر نهچندن عبارتدی . اسکی عثمانیلرک ، تشریفاته و علی العموم اونیفورمه لرده ، حرکتک الهامنه تابع اولوش ، باشقه مللری تقلید ایتشمیدی . او حالده ، اسکی زمانلرده غایت زنکین بر حرفتزارامش . بو حال ، تورکیلکک بر بدعت دکل ، عثمانیلرله برابر باشلامش اسکی بر عننه اولدنی کوستیریر .

عثمانی حرفی ، تنظیمات دورنده یکیدن باشقه بر مدیتک نفوذی ساحه سته کرمکهک باشلادی . وقیله ، چین مدیتندن قورتولوب ایران مدیتته کیردیک کی ، شیمیدیه ایران مدیتندن قورتولورق اوروپا مدیتته کیریوردی . اسلامیتدن اولکی تورک حرفی چین مدیتته چارپیشیوردی . اسلام دورنده ، ایران مدیتته چارپیشدی ، آرتق ، بوندن بوله برده اوروپا مدیتته صاواشه جقدی . بو یک دورده ، یکیدن برمدنی ادبیات ، بر مدنی موسیقی ، برمدنی معمارى ، بر مدنی حقوق ، اخلاق الی آخره قازانه باشلاق . تورک ذوقی یوزمه چالیشان اولجه یالکز ایران ذوقی ایکن ، شیمیدی برده اوکا فرانسز ذوقی اضیام ایتدی . ملی موسیقیزک رقیبی اولجه یالکز عجم موسیقی ایکن ، شیمیدی برده فرنک موسیقیسی جقدی . حاصلی ، یکیدن تقلیدجیلک ، مدیتجیلکک باشلاق . اولجه حرفی مؤسسلرلر یالکز مدنی مؤسسلرلرله چارپیشیرکن ، شیمیدی ایران و اوروپا مدیتلرنک مؤسسه لری ملی حیات و روجمزه بری بریله چارپیشقه باشلادیلر . ادبیاتن ، فلسفه ن ، سیاسیاتن ، اخلاقن عجم مدیتته اوروپا مدیتک بر خلیطه سی حالی آلدی .

ناصل که چین مدینتدن ایران مدینته کچیکیمز زماناک محمولی اولان « قوداتوبیلیک » کتابیده چین مؤسسه لرله ایران مؤسسه لرینک برخلیطه سندن عبارتدی . مدینت ، منلر آراسنده مشترک مؤسسه لر اولدیه کوره ، مدینتک حقیق عنصرلری مثبت علملرله صنایع فیه لرده ، اروپا مدینتی ، بو ایکی خصوصده کمال مرتهبی اکتساب ایدیتیکی ایچون ، اوروپا مدینتیه کیرمه ملتله بر تعالی مدیاتی حکمنددر ، اوروپا دن بویکی قدرت خزینه سی آلمله ، بزوپولک ترقیلره نائل اوله . جنر . یونن باشقه ، اوروپا مدینتک بدیی و اخلاق ذوقلر اعتنا رده اوز سرده خیری تأثیرلری اوله قدر . قطع ، یونانیلر منحصراً ، بزهمجنه انتالاجش اولان فلسفی ، اخلاق و بدیی ذوقلری بیقفه چالیشدینی مدنجه ، فاهمه یی ذوقلر پرته قائم اولغه بلدنتیه آده ، بو یکی مدینت ذوقده مضر اولور . برملنک بدیی ، اخلاق ، فلسفی ذوقلری کندیته مخصوصدر . یونلری اصلا خارچدن آلماز . خارچدن یالکز مفهوملر ، اصوللر ، فیهلر استعاره ایده ییلر . دویغولر ، هیجانلر ، ذوقلر حرک عنصرلری اولدینی ایچون تألیله ملیدر .

عنایلر تورک و مسلمان برملت اوله رق اروپا مدینته کیریورلر . بو مدینتک هانکی عنصرلری ، کیرده لر مدن ماعداخلقمن طرفینده قبول ایدیلیرسه آنجی اوعصنصرلر حرززه داخل اولش عد اولوند ییلر . خلقک تحمل و مساعفه کوسرتمدیکی مؤسسه لر ، کیرده لر طرفین قبول ایدیش اولسه بیله ، ملی حرک خارجه قائم .

چونکه حرته داخل اولان عنصرلر ، آنجی جمیتک بوتون فردلنده دویغو برلسکی یاخود ایش آیرایی حصوله کیرهن یقی جمیتک فردلری آراسته تساند نکون ایند مؤسسه لر دن عبارتدر . برملنک فردلری دویغوبرلکندن محروم ایدن و یاخود ایش بولومنه مانع اولان مؤسسه لر حرته متنفیدر ، بزده اولاند یاخود قوزمو یولیت نامی بریلین بر صنف واردوکه بو کانسوب اولانلر ، غریک علمی اصوللرنی و صنایع فیه لرین زیاده بدیی ، اخلاق ، فلسفی ذوقلری و علی العموم عادات ، مراسم و مشربلری اقتباسه چالیشیلر . یعنی مدینت نامی آتئنده باشقه ملنلرک ملی حرزلری یالانیا کاشش قلیده ییتیلرلر .

خلق ، ملی حرشی بر اقواب باشقه ملنلرک حرشی تقلید بولوسنی کندی جسنندن صامادینی کی ، یونلرده خلقله ذوقاً متجانس اوله فی نفسلری ایچون برذل عایدلرلر .

— ایشته ، بویله بر صنفک بویسته مخصوص غیری ملی مؤسسه لرک موجودتی ، هم وجدان برلکنه ، همده ایش بولومه مانعندر . چونکه ، ایش بولوی آنجی مشترک بر وجدانه مالک اولان بر زمره نلک فردلری آراسته بولونه ییلر . آیری ذوقلره ، آیری وجدانلره مالک اولان زمره لر ، آیری ملنلر حکمنددر . بو زمره لرک لسانی مشترک اولسه بیله ، وجدانی مشترک اولدانی ایچون ، آراژنده تساند موجود اولاماز .

ملنلرک کرک جنسی اخلاقده ، کرک عالمه اخلاقده کندیته مخصوص بر غرق ، بر مشربی واردور . بو عرف ، نه اسکی عنعنلرک اسیری قالمه ییلر ، نه ده قوزمو یولیتلرک کیفیه کوره یوس بوتون غری شکلره کیره ییلر . صرف ، کندی کندیته دکیشر ، نکامل ایدره فقط ، زورله نه کیری ، نه ده ایلری به کوتو . روله من . ملی حرث هرکاتک راضی اولدینی بو طبیع عرفلرک مجموعه نلر عبارتدر .

اوحالده ، ملی عرفلر می ارار و تعین ایدرسه ک آرتق آرازمده کی اجتماعی اختلافلرده محل قالماز . ادیبانلرله موسیقیرلک ملی اولمه می دهه . حرمن زیاده مدینته قیت و برمه مرک بر تنجه سیدر . ثروت فنون ادیبانی ، اسکی دیوان ادیبانی قدر اولسون بو ملنلک ذوقه دیونلر کلدی . چونکه ، بو مکینک شاعرلری و ادیبلری یالکز شکل جهیله دکل ، روح اعتبارلده مدنی اثرلر یازمه چالیشدیلر ، اوروپا ادیبانلرین یالکز اصوللر و فیه لر آله جقلمی یرده ایریزم ذوق کی غیر قابل نقل عنصرلری ده آلمله اوغراشدیلر . باشقه ملنلره مخصوص اولوب بزم سیناژله هیچ برمناسیتی اولمایان هیجانلری و احترا صلی تریم آتاک ایسته دیلر . فساری ساخته و اهااملاری صنعی و ذهنی اولدینی ایچون ، بواثرلر روحلر و وجد ویرن ایریزمدن و صیبی آهکندن محروم قالدی . تورکیزلک ادیبانی لسان و وزن اعتبارلله خلقه دوغرو کینتمک چالیشیده ده ، بوده یالکز نظریه ساحه سنده قالدی . چونکه یازیلان ، شعرلرک لسانی ، حقیق خلق لسانی کدکدی . قوللایلان وزنلرله اکثریتله ، یاییک اویدولرش هجه وزنلریندن ، یاخود باشقه ملنلر دن آتیش مجانی وزنلر دن عبارتدی . خلق شاعرلرینک خلق تورکولرنده ترم ایندکاری صمیمی خلق وزنلرله او قدر رغبت ایدیلدی . مثلاً ، خلق ، شاعرلری اکثریاً ، « آتی بش » و « زنتی قوللاندینی حالده ، بر طاقم تورکی شاعرلر من فرانسه لرک « آله کساندرین » دیدکاری « آتی آتی » و « زنتی احیایه اوغراشدیلر . بر طاقی ده « س زور » لری قیرمه هجه مؤزننده اصلاحتا یاباق ایسته دیلر . حال بوکه ، خلق قوللاندینی وزنلر ، ملی شعر من ایچون کافیدی . اصل هنر ، بو وزنلرله ایریک شعرلر یازره بیلکدی . شاعرلر منک بوکا موقف اولاماسی ، وزنلرک تصورلو اولاسندن دکل ، بلکه شاعرلرک ایریک اولامه سندن ایلری کلپوردی . خلق تورکولرنده کی غایت ایریک پارچه لرک ستر یوزک بوزلرک هجه بر قصوری یوقدر . اصل قباحث ، شاعرلر منک شکله اولدینی کی روحده ده تقلیدچی و مدینتی بولونه لرده ده .

شاعرلر من هوسر دن باشلا ییرق بوتون اوروپا شعرلری اوقوسونلر ، اولنلر ده کی بوتون کوزللاکرلک سرنی ارامهه چالیشدیلر ، یونلر هپانی فقط ، غرب ادیبانلن یالکز ، اصوللر و فیه لر آلمله کتفا یسینلر ، بزده باشقه ملنلرک ذوقلری ، مشربلری کتیرمه صافین اوغراشاسینلر . شاعرلر منک اوروپا صنعتندن آله جقلمی تربیه ، یالکز فی technique بر تربیه اولمایدلر . ذوق تربیه یی ، یابانچیلر دن دکل ، ملنلر دن و ملنلر یانچنده کچوق ملی قان خلقه سونرک آلمله چالیشمایدلر . یونس امره امله باشلایان غایت زلکین بر خلق ادیبانلر وار . یونلک بر قسمی یازیلش ، دیکر قسمی شفا هیدر . بو خلق ادیبانی ، لاهیریلله ، نفسلرله ، فوشه لرله ، ماسالیرله ضرب ملنلرله برابر ایچنده انجه به تدقیق اتمه ، یونلرک بوتون کوزله لکسارنی مصله مایدلر . شاعرلر من آنجی فی technique تربیه یی غری دن ذوق تربیه یی خلقل دن آله قن سونرک ، بو کوزک شاعرلری اوله ییلرلر . شاعرلر من ، یعنی زامانده بکوزک شعرلره عالم خلق ادیبانلر دنده استفاده ایده ییلرلر . حکله جیلر مده اوروپا نلک تکنیکی اوکرندن سوره ، خلق حیاتی ایجه تدقیق اتمه ، خلق آخوذ ییلرلی دوغرو بر کوزله کورمه ایدلرلر . یونلک ایچون ده اول امرده خلق جان و کولکدن سوله می لازمدر .

ملی موسیقیر می ابداع ایچون ده بر طرفین اوروپا نلک فنیاتی اوکرنک ، دیکر جهتن داغرلده و کویلر ده ترم ایدیلن خلق تورکولرینک سسلری طوبلاقی لازمدر . آنجی بو صورنلرله اوروپا مدینتی ایچنده تورک شعر ی ، تورک زومانی ، تورک موسیقیر یی یابا ییغیز . حقوق اخلاق ، فلسفه و اقتصادده ده اصوللر و سیستملر اوروپائی اولائی ، فقط روح تأملیه خلقه ، حیانه اویغون و ملی بولونمایدلر .

ایشته ، بو اصوللری تعقیب ایشک شریلله ، اوروپا مدینتی ملی حرزله تألیف ایده ییلرلر . هر ملی حرث ، کندی استقلالی محافله ایده ییلک ایچون بین الملل مدینتی تمیل ایشک اضطرار نده در . بر حرث ، محیطده کی مدینتی تمیله چالیشازسه ، محیطده که مدینت ، او حرثی یوزار ، عو ایدر . حرث ، جانی بر عضویت ، مدینته و اعضویتک غذائی محیطه بکزر . بناء علیه ، حرثک مدینتی تمیل ایشمی نه قدر انی ایشه ، مدینتک حرثی تمیل ایشمی اوقدر قنادر .

صبا کرک آلب

دارالفنون مدرسندن

